

Het kunstenaarsdorp Bergen was lang een culturele oase in een verder nogal grijs Noord-Holland. Het is dan ook niet echt een wonder dat schrijvers, dichters, schilders en musici elkaar hier veelvuldig opzochten.

Het wonder van Bergen

JOHAN BAKKER BEELD VAN BESPROKEN TENTOONSTELLING

Het Noord-Hollandse Bergen wordt al met wonderen geassocieerd sinds de vijftiende eeuw, toen een bloedende hostie als 'Het Mirakel van Bergen' leidde tot massale bedevaarten. De kerkruïne is in het centrum van het dorp blijven staan als blijvend verwijt aan een nogal rigoureuus aangepakte beeldenstorm.

De woning waar dubbeltalent Lucebert ooit woonde, fungeert al een tijdje als museum. De villa, die in 1883 werd gebouwd, is onlangs uitgebreid met een modernistisch aandoende nieuwbouw. De eerste tentoonstelling in het door architect Dirk Jan Postel ontworpen gebouw heet *Wonder*. In een bonte multidisciplinaire verzameling portretteert museum Kranenburgh de vruchtbare artistieke kruisbestuiving die hier in het dorp aan de duinen plaatsvond.

Op het gebied van de beeldende kunst is op de witte wanden vooral werk van Cobra-schilders te zien. Dit naoorlogse internationale samenwer-

Van schilderes Charley Toorop is niet alleen werk te zien, maar ook haar bescheiden fiets.

kingsverband bracht begin jaren vijftig een culturele schok teweeg in het Stedelijk Museum te Amsterdam. Wat veel mensen echter niet weten, is dat Constant, Corneille en Appel al in 1949 een tentoonstelling hadden in Bergen. De affiches, destijds door de schilders zelf aan de Bergense bomen gespijkerd, vormen de stille getuigen van een heuse aardverschuiving in de kunst.

weemoed

Van Charley Toorop is niet alleen werk te zien; ook de bescheiden fiets, waarop de schilderes zich door het dorp verplaatste, staat hier opgesteld. Verzamelaar Piet Boendermaker kocht aanvankelijk veel werk van schilders uit het Gooi, maar koos in zijn latere leven voor de modernere Bergenaren. Een van de mooiste werken die in Kranenburgh te zien zijn is 'Het Orkest'. Dit levendige en kleurrijke schilderij van Harrie Kuyten bevond zich eerder in het Stedelijk Museum te Amsterdam maar werd door een anonieme Bergenaar teruggekocht en geschonken aan Kranenburgh waar het een ereplaats heeft gekregen.

Ook componisten voelden zich thuis in het sfeervolle dorp. Jakob van Damselaar woonde en componeerde hier en Simeon ten Holt maakte hier de definitieve overstap van experimentele elektronische muziek naar de vormvaste tonaliteit van de Canto Ostinato. Ten Holts keyboard staat in de kelderruimte waar, dankzij een vernuftige indeling, het daglicht royaal naar binnen valt. Langs de wanden zijn bijzondere foto's opgehangen, die door de onderwerpkeuze of door de afkomst van de fotografen een link hebben met Bergen zoals van Rieneke Dijkstra en van Koos Breukel. In het museum is verder een kunsttuin gevestigd en een van de zalen is geschikt voor toneel- en muziekvoorstellingen. Vanuit de verschillende ruimtes is de omgeving goed te zien en de bezoekers kunnen gemakkelijk de sfeervol aangelegde beeldentuin inwandelen. Vermeldenswaardig is de bijzonder vormgegeven catalogus. Naast mooie foto's bevat dit naslagwerk essays van auteurs die een band hebben met Bergen. Adriaan van Dis, Joost Zwagerman en Youp van 't Hek schreven met een zekere weemoed over het dorp waar weliswaar nog altijd kunstenaars bivakkeren, maar waar tevens de dubbel geparkeerde SUV's oprukken. 'Bergen is alleen nog te redden in de verbeelding', schrijft Adriaan van Dis. Gelukkig krijgt die verbeelding ruim baan in culturele buitenplaats Kranenburgh. ■

boven: Kranenburgh, oud en nieuw, 2013.
 daaronder: Eva Besnyo, Een maaltijd op de Vlerken, 1933
 links: Lucebert, ZT, 1994, tuinbeeld.

EXPOSITIE

Wonder

KRANENBURGH, CULTURELE BUITENPLAATS,
 HOFLAAN 26, BERGEN.
 TE ZIEN T/M 16 MAART 2014.
 OPENINGSTIJDEN: VAN 11 UUR TOT 17 UUR.
 MAANDAGS GESLOTEN.

Wonder. De magie van kunstenaarsdorp Bergen.

UITG. DE KUNST. 160 BLZ. € 14,95

Folkert de Jong, La danse, 2012.

Harrie Kuyten, Het Orkest, 1938.

Graadt van Roggen, Gezicht op Alkmaar, 1913.

